Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

**TER BESLISSING**

**Datum**
15 september 2023

**Onze referentie**
IENW/BSK-2023/172276

**Opgesteld door**
Bestuurskern
Dir.Maritieme Zaken
Afd. Zeehavens

**Beslistermijn**
21 september 2023

Aan Minister

nota

Rapport onderzoek insteekhaven Houtrakpolder

## Aanleiding

Naar aanleiding van de motie Koerhuis/Van der Molen[1] van 13 september 2022, waarin de regering verzocht wordt te onderzoeken onder welke voorwaarden er voor de Amsterdamse haven een extra havenbekken in de Houtrakpolder kan worden aangelegd, heeft IenW aan Deloitte opdracht gegeven tot onderzoek.

In het onderzoek zijn diverse stakeholders, waaronder de provincie Noord-Holland en de gemeenten rondom het Noordzeekanaalgebied (NZKG) gevraagd naar de voorwaarden waaronder de realisatie van een havenbekken voor de Amsterdamse haven in de hiervoor gereserveerde Houtrakpolder tot stand kan komen. Bijgevoegd is het rapport van Deloitte "Onderzoek voorwaarden havenbekken Houtrakpolder" met de resultaten van het onderzoek.

U wordt gevraagd te besluiten de uitkomsten van het onderzoek in dit rapport aan de Kamer aan te bieden, mede namens de Ministers van EZK en BZK.

## Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd het eindrapport van het "Onderzoek voorwaarden havenbekken Houtrakpolder" van Deloitte aan te bieden aan de Tweede Kamer, mede namens de Ministers van EZK en BZK.
- U wordt geadviseerd deze rapportage in te brengen in het lopende traject NOVEX-NZKG ontwikkelperspectief ter ondersteuning aan de besluitvorming rondom de voorwaarden voor invulling van de Houtrakpolder als mogelijk toekomstig havenbekken, met de dilemma's die naar voren komen als uitkomst van het onderzoek.

## Kernpunten

- Bij de ontwikkeling van Amsterdam-Havenstad van ca. 70.000 woningen moet alternatieve ruimte gevonden worden voor huidige en toekomstige havengebonden en circulaire bedrijvigheid in het NZKG.
- De ruimtelijke reservering blijft het uitgangspunt bij het onderzoek naar de mogelijkheid voor een extra havenbekken in de Houtrakpolder.
- De uitkomsten van het onderzoek geven globaal inzicht in de voorwaarden waar rekening mee gehouden moet worden om de toekomstbestendigheid van de Houtrakpolder als havenareaal te

[1] Kamerstuk 31409-358, gewijzigde motie nr. 364

onderbouwen, waaronder de intensivering van het bestaande havenareaal en het beperken van de (negatieve) effecten op de omgeving.
- Aangegeven wordt om zoveel mogelijk verschillende ruimtelijke opgaven (zoals waterveiligheid en water en bodem sturend) te combineren en ruimte te behouden voor recreatie en natuur. De dilemma's die hieruit voortkomen (zoals de wens tot waterberging in de Houtrakpolder met de mogelijkheid voor het aanleggen van een extra havenbekken) zouden verder uitgewerkt kunnen worden in het NOVEX-NZKG ontwikkelperspectief, waarin de keuzes afgewogen kunnen worden.



**Krachtenveld**
Het onderzoek is uitgewerkt met 16 stakeholders, waaronder de provincie Noord-Holland en de gemeenten en havenbedrijfsleven rondom het NZKG. Ook is de ORAM als vertegenwoordiger van de bedrijven en Staatsbosbeheer als beheerder van een deel van de Houtrakpolder betrokken bij dit onderzoek. Door het Projectbureau NZKG wordt samen met het ministerie van EZK het traject NOVEX-NZKG vormgegeven. Het doel is een ontwikkelperspectief voor het gehele NZKG uit te werken, waarbij de integrale opgave wordt uitgewerkt. Het onderzoeksrapport kan een bijdrage zijn in de uitwerking van het ontwikkelperspectief. De bestuurlijke besluitvorming zal met inbreng van I&W, EZK, BZK en RWS-WNN plaatsvinden.

**Toelichting**
De uitkomsten van het onderzoek geven een beeld van de voorwaarden die vanuit verschillend perspectief uit de gesprekken met de provincie Noord-Holland en de gemeente rondom het Noordzeekanaalgebied naar voren zijn gekomen.

Het uitgangspunt is de ruimtelijke strategische reservering voor realisatie van een havenbekken in de Houtrakpolder opgenomen in de Visie Noordzeekanaalgebied 2040. De provincie Noord-Holland heeft deze strategische reservering bevestigd in haar Nota Zeehavens Noord-Holland, opgesteld in oktober 2022. Daarmee blijft er een strategische reservering voor een havenbekken in de Houtrakpolder aanwezig, zonder instemming van de Gemeente Haarlemmermeer (toen: Haarlemmerliede en Spaarnwoude). Ook de gemeente Amsterdam heeft de Houtrakpolder als strategische reserve aangegeven in haar Gemeentelijke Visie Haven Amsterdam 2020-2040, maar alleen als alle bestaande ruimte optimaal en intensief is benut.

De voorwaarden die de stakeholders het meest benoemen voor het inzetten van deze strategische reservering zijn als volgt:
- nut en noodzaak moeten bewezen zijn;
- er moet voldoende (politiek-)bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak aanwezig zijn in de regio;
- er moet ook een redelijk alternatief perspectief zijn voor inpassing van andere ruimtelijke opgaven in NZKG;
- eventuele natuur die verloren gaat moet worden gecompenseerd.

Uit de voorwaarden komen verschillende uitdagingen die in kaart zijn gebracht, voorkomend uit de wijze waarop stakeholders invulling willen geven aan de verschillende voorwaarden. Deze uitdagingen kunnen meegegeven worden aan het NOVEX-NZKG om verder te analyseren, afwegingen te maken en uiteindelijke keuzes voor te bereiden voor bestuurlijke besluitvorming.

De uitdagingen die naar voren kwamen zijn onder andere:

- De nut en noodzaak is vooral een uitdaging in de timing (waar stakeholders verschillend tegenaan kijken) en het moment waarop dit bewezen is. De stakeholders hebben uiteenlopende opvattingen over de intensivering van het huidig havenareaal, danwel alternatieve locaties als vervanging voor een havenbekken in de Houtrakpolder.
- Er zijn uiteenlopende opvattingen over invulling van de Houtrakpolder en er is geen volledig (politiek)bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak bij de (meest betrokken) stakeholders
- Bij het perspectief voor inpassing overige ruimtelijke opgaven in NZKG is niet aannemelijk dat álle voorgestelde ruimtelijke opgaven in de Houtrakpolder kunnen worden ingepast, mede vanwege de omvang van de opgaven. Er is ook nog onvoldoende zicht op de (haalbaarheid) van alternatieve locaties om de ruimtelijke opgaven te kunnen inpassen in het NZKG. Ook onvoldoende zicht op beschikbare locaties voor natuurcompensatie en de verdeling van de kosten hiervoor.



*Politieke context*
De rapportage "Onderzoek voorwaarden havenbekken Houtrakpolder" opgesteld door Deloitte geeft antwoord op de motie Koerhuis/Van der Molen van 13 september 2022, waarin de regering verzocht wordt te onderzoeken onder welke voorwaarden er voor de Amsterdamse haven een extra havenbekken in de Houtrakpolder kan worden aangelegd en het gesprek met de provincie Noord-Holland en de betreffende gemeenten hierover te intensiveren.

De ruimtelijke strategische reservering voor realisatie van een havenbekken in de Houtrakpolder is opgenomen in de Visie Noordzeekanaalgebied 2040. De provincie Noord-Holland heeft deze strategische reservering bevestigd in haar Nota Zeehavens Noord-Holland, opgesteld in oktober 2022. Daarmee blijft er een strategische reservering voor een havenbekken in de Houtrakpolder aanwezig, zonder instemming van de Gemeente Haarlemmermeer (toen: Haarlemmerliede en Spaarnwoude). Ook de gemeente Amsterdam heeft de Houtrakpolder als strategische reserve aangegeven in haar Gemeentelijke Visie Haven Amsterdam 2020-2040, maar alleen als alle bestaande ruimte optimaal en intensief is benut.

De ontwikkelingen die van invloed zijn op de toekomstige invulling van de Houtrakpolder worden meegenomen in het ontwikkelperspectief NOVEX-NZKG dat eind 2023 gereed moet zijn. De uitkomsten van dit onderzoek en de daaruit naar voren gekomen voorwaarden en uitdagingen kunnen meegenomen worden in de afweging en het inzichtelijk maken van een haalbare ruimtelijke invulling.

*Strategie*
Bij de lange termijn doelen van IenW staat de inzet op voldoende haventerrein voor onder andere de energie- en circulaire transities voorop. Als gevolg van het verdwijnen van een deel van het havengebied in Amsterdam bij de ontwikkeling van woningbouw in Haven-Stad wordt gestreefd naar een evenredige hoeveelheid (nieuw) haventerrein. De Houtrakpolder is de eerst aangewezen ruimtelijke reservering voor haventerrein bij de Haven van Amsterdam.

Samen met de Ministers van EZK en BZK kunt u aangeven dat als havenbedrijvigheid binnen de ringweg A-10 Amsterdam moet plaatsmaken voor woningbouw, er voldoende fysieke- en milieuruimte en reëel handelingsperspectief moet zijn voor (reeds gevestigde) havengebonden bedrijvigheid om elders in het havengebied een plek te vinden. In het ontwikkelperspectief van NOVEX NZKG zal duidelijk worden of de Houtrakpolder

daar een aangewezen locatie voor kan zijn.  Een trek van de haven uit de stad is ook niet nieuw en voldoende ruimte voor havenbedrijvigheid past bij de bereikbaarheidsinvesteringen die in de regio gedaan zijn, zoals de zeesluis IJmuiden. Hiermee wordt tevens invulling gegeven aan het belang van de Amsterdamse haven als internationale transportcorridor. Het verdient verder aanbeveling om in NOVEX NZKG verband te onderzoeken of het combineren van de functies van piekwaterberging en realisatie van een havenbekken maatschappelijke meerwaarde bieden. De haven van Antwerpen heeft bijvoorbeeld een havendok zonder getijdebewegingen van de Westerschelde.

*Communicatie*
Het rapport zal na besluitvorming aangeboden worden aan het bestuurlijk overleg NOVEX-NZKG. In het onderzoek zijn verschillende uitdagingen in kaart gebracht, voortkomend uit de wijze waarop stakeholders invulling willen geven aan de verschillende voorwaarden. De uitkomsten kunnen meegenomen worden in de bestuurlijke besluitvorming voor toekomstige invulling van de Houtrakpolder.

*Duurzaamheid*
De inzet op voldoende haventerreinen voor invulling van de huidige functies, bijdrage aan de modal-shift van weg naar water en de inzet op energie- en circulaire transities vragen om voldoende beschikbare haventerreinen. Zonder voldoende beschikbaarheid van havens en kades is het bijvoorbeeld lastiger de ambities voor Wind-op-zee te behalen.

**Informatie die niet openbaargemaakt kan worden**
Niet van toepassing.

**Bijlagen**

| Volgnummer | Naam | Informatie |
|---|---|---|
| 1 | Rapport "Onderzoek voorwaarden havenbekken Houtrakpolder" van Deloitte | Onderzoeksresultaten gesprekken provincie Noord-Holland en gemeenten NZKG over voorwaarden extra havenbekken in Houtrakpolder |